

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
143/19. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2019. november 14.

A főtanácsnok indítványa a C-752/18. sz. ügyben
Deutsche Umwelthilfe eV kontra Freistaat Bayern

Saugmandsgaard Øe főtanácsnok álláspontja szerint nem alkalmazható elzárás az illetékes állami tisztviselőkkel szemben – a miniszterelnököt is ideértve – a dízelmotoros járművek Münchenben történő közlekedésére vonatkozó tilalmak előírására való kényszerítés céljából

A szabadsághoz való alapvető jog ugyanis csak olyan törvény alapján korlátozható, amely világosan előírja ennek lehetőségét az említett tisztviselők vonatkozásában, és úgy tűnik, hogy Németországban ez nem áll fenn

Fraistaat Bayern megtagadja egy német bírósági határozat tiszteletben tartását, amely arra kötelezi, hogy a dízelmotoros járművek közlekedésére vonatkozóan tilalmakat írjon elő München bizonyos olyan útjait érintően, amelyekeken a nitrogén-dioxidnak a levegőminőségről szóló irányelvben¹ előírt határértékeit évek óta túllépi, bizonyos esetekben akár jelentős mértékben. A kérdéses bírósági határozatot, amely jogerőre emelkedett, a Deutsche Umwelthilfe érte el, amely a környezetvédelem területén közérdekű kereset indítására jogosult német nem kormányzati szervezet.

A Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (Bajorország tartomány közigazgatási felsőbb bírósága, Németország), amely az ügyben eljár, megállapította, hogy a német jog által a közigazgatással szemben előírt egyetlen kényszerítő eszköz, azaz, a bírások kiszabása nem elég ahhoz, hogy a tartományt a szóban forgó bírósági határozat betartására lehessen kényszeríteni. A bíróság megfizetése ugyanis a tartomány számára semmilyen vagyoni veszteséggel nem jár, tekintve, hogy a szóban forgó kiadás a saját kincstári bevételének minősül.

A Bayerischer Verwaltungsgerichtshof ezért a Bíróságnak azt a kérdést tette fel, hogy az uniós jog által a nemzeti bíróságok vonatkozásában előírt azon kötelezettség, amely szerint „minden szükséges intézkedést”² meg kell tenniük az irányelv³ tiszteletben tartásának a biztosítása érdekében, magában foglalhatja-e a kényszerítő elzáráshoz hasonló szabadságelvonó intézkedés alkalmazásának a kötelezettségét. E bíróság közli, hogy a német jog főszabály szerint előírja a kényszerítő elzárás elrendelésének a lehetőségét, de az erre vonatkozó egyértelmű és pontos törvény hiányában nem alkalmazható az állami tisztviselőkre.

Henrik Saugmandsgaard Øe főtanácsnok a mai indítványában először is megjegyzi, hogy a szóban forgó bírósági határozatnak való megfelelésnek a Bajorország tartomány állami tisztviselői általi megtagadása súlyos következményekkel járhat mind a személyek egészségére és életére, mind a jogállamiságra, amely az Unió alapját képező értékek egyike. Ezenfelül az ilyen megtagadás sérti a jogalanyoknak a hatékony bírósági jogorvoslathoz való, az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkében biztosított alapvető jogát.

¹ A környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról szóló, 2008. május 21-i 2008/50/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 152., 1. o.)

² Lásd a Bíróság 2008. július 25-i Janecek ítéletét ([C-237/07](#) ; [58/08.](#) sajtóközlemény), 2014. november 19-i ClientEarth ítéletét ([C-404/13](#) ; [153/14.](#) sz. sajtóközlemény) és 2019. június 26-i Craeynest és társai ítéletét ([C-723/17](#) ; [82/19.](#) sz. sajtóközlemény).

³ Az irányelv a tagállamok számára levegőminőségi tervek kidolgozását írja elő abban az esetben, ha egy adott zónában vagy agglomerációban a környezeti levegőben lévő szennyező anyagok szintje túllépi az irányelv által előírt határértéket. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a magánszemélyek ezen egyértelmű kötelezettségre hivatkozhatnak az állami szervekkel szemben, lásd a fent hivatkozott ClientEarth ítéletet.

A főtanácsnok álláspontja szerint azonban az uniós jog teljes érvényesülésének a gyakorlatban lehetnek korlátai, és a szabadsághoz való jog, amelyet a Charta ír elő, ilyen korlátot képez.

A főtanácsnok emlékeztet arra, hogy a szabadsághoz való alapvető jog, amelyet a Charta biztosít, csupán világos és kiszámítható törvény alapján korlátozható, és úgy tűnik, hogy Németországban az állami tisztviselők tekintetében nincs ilyen törvény.

Ezenfelül további és nem elhanyagolható bizonytalanság áll fenn a kényszerítő elzárással sújtható személyekkel kapcsolatban.

A Bayerischer Verwaltungsgerichtshof ugyanis több ilyen személyt is említ, így a tartomány szintjén a miniszterelnököt és a környezetvédelmi és fogyasztóvédelmi minisztert, míg Felső-Bajorország régió szintjén az elnököt és az elnökhelyettesét. Hozzátette, hogy elővigyázatosságból figyelembe kell venni a tartományban és Felső-Bajorország régióban vezetői állást betöltő személyeket is, mivel a tartomány felelős szervei parlamenti mentelmi jogban részesülnek, amely – felfüggesztésének elmaradása esetén – akadályát jelenti a kényszerítő elzárás foganatosításának.

A tartomány vezető tisztviselői tehát mentesülhetnek a kényszerítő elzárás alól. Ugyanakkor a magas beosztású tisztviselők lehetnek ilyen intézkedés alanyai, de a Bayerischer Verwaltungsgerichtshof álláspontja szerint azt is vizsgálni kell, hogy e személyektől észszerűen követelhető-e a bíróság határozatának végrehajtása úgy, hogy felettesük véleményével szemben kell eljárniuk.

A főtanácsnok arra a következtetésre jut, hogy még ha a kényszerítő elzárással elérhető lenne is a kívánt cél, azaz a nitrogén-dioxid kibocsátási határértékeinek a tiszteletben tartása – amiben a főtanácsnok távolról sem biztos –, a tartomány tisztviselőivel szemben alkalmazott ilyen intézkedés azt előíró törvény hiányában, vagy legalábbis egyértelmű és kiszámítható törvény hiányában sértené a személyi szabadsághoz való jogot. Az uniós jog tényleges érvényesülésének problémája és különösen a hatékony jogorvoslathoz való jogba történő, e különös helyzet által eredményezett beavatkozás ellenére a nemzeti bíróság nem mellőzheti a szabadsághoz való alapvető jogból eredő követelmények tiszteletben tartását.

Ennélfogva bármilyen súlyos is az a tisztviselői magatartás, amely megtagadja egy jogerős bírósági határozat tiszteletben tartását, a főtanácsnok úgy véli, hogy a nemzeti bíróság arra irányuló kötelezettsége, hogy minden hatáskörébe tartozó intézkedést megtegyen egy többek között a környezetvédelem területére tartozó irányelv teljes érvényesülésének a biztosítása érdekében, nem teljesíthető a személyi szabadsághoz való alapvető jog megsértésével. Ezt a kötelezettséget tehát nem lehet úgy értelmezni, mint amely e bíróság számára lehetővé teszi, és még kevésbé úgy, mint amely e bíróságot kötelezi a személyi szabadsághoz való jog megsértésére.

A főtanácsnok hangsúlyozza ezenfelül, hogy ilyen törvényt a nemzeti jogalkotónak kell előírnia, amennyiben azt célszerűnek tartja. Ezenfelül európai szinten rendelkezésre áll egy kényszerítő eszköz, nevezetesen a kötelezettségzegés megállapítása iránti eljárás, amely az érintett tagállammal szemben pénzügyi szankciókhoz vezethet. A Bíróságnak jelenleg valóban egy olyan kötelezettségzegés megállapítása iránti keresetről kell határoznia, amelyet a Bizottság Németország ellen indított a – többek között München városában jellemző – levegőszennyezést érintően⁴.

⁴ A 2018. október 11-én megindított, [C-635/18](#). sz. Bizottság kontra Németország ügy.

EMLÉKEZTETŐ: A főtanácsnok indítványa nem köti a Bíróságot. A főtanácsnok feladata, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva a rábízott ügy jogi megoldására vonatkozó javaslatot terjesszen a Bíróság elé. A Bíróság bírái most kezdik meg a tanácskozást a jelen ügyben. Az ítéletet későbbi időpontban hozzák meg.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az indítvány [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

A főtanácsnoki indítvány ismertetésekor készített képfelvételek elérhetők:

„[Europe by Satellite](#)” ☐ ☎ (+32) 2 2964106